

Werken aan bredere erkenning voor kracht en kwaliteit van BD-landbouw en BD-producten

Nieuwe jas en kans voor Demeter

Na een bloeitijd in de jaren '90, met 220 bedrijven, liep het aantal Demeter-landbouwbedrijven langzaam terug tot 120 nu. Maar de eerste tekenen van herstel dienen zich aan. Een gesprek met directeur Bert van Ruitenbeek, de trekker en aanjager van Demeter 'nieuwe stijl'. TEKST LEEN JANMAAT

Bert van Ruitenbeek

Foto Annelijn Steenbruggen

Wat zijn je voornemens voor komend jaar?

Om te beginnen een spetterende presentatie op de BioVak met ons plein waar we laten zien dat Demeter springlevend is. Dat doen we samen met de BD Vereniging, Warmonderhof en Stichting Grondbeheer. Enerzijds met een fototentoonstelling van fotografe Frederiek Bosch die op originele wijze de kracht achter Demeter laat zien, en verder met een Demeter-winkel op de stand. Ons thema is 'Doorschakelen naar Demeter', als winkelier, als groothandel, en als boer. Ondernemers die nieuwsgierig zijn kunnen op ons plein in gesprek gaan met adviseurs en bedrijfscoaches over thema's als bedrijfsopvolging, financiering en beroepsontwikkeling. Ook verzorgen we meerdere workshops waarin we inspiratie vanuit BD voelbaar maken. De BioVak is ook het startschot voor de nieuwe Demeter-cursus.

En na de BioVak?

Ik wil er in 2012 aan bijdragen dat alle kracht en kwaliteit die BD-landbouw en BD-producten in zich hebben, veel bredere erkenning krijgen. De beweging is te veel naar binnen gekeerd, terwijl tal van grote maatschappelijke vraagstukken dichterbij een oplossing gebracht kunnen worden zodra de biodynamische landbouw meer navolging krijgt. Denk aan thema's als antibioticagebruik, dierenwelzijn en biodiversiteit. Cradle to cradle, het kringloopdenken, inzichten die nu in het bedrijfsleven lijken te zijn doorgedrongen, zijn schatplichtig aan de biodynamische landbouw. Alleen vanuit een systeembenadering kun je tot een optimaal landbouwbedrijf komen waar goed voedsel

uit voortkomt. We mogen dat zelfbewust uitdragen. Vanuit de basisprincipes zijn Demeter-bedrijven al koploper in duurzaamheid.

Is de consument er klaar voor?

Een groeiende groep consumenten staat open voor ons gedachtegoed en onze producten. De nieuwe consument zoekt oorspronkelijkheid en kwaliteit: allemaal al aanwezig in Demeter-producten, alleen is dit onvoldoende bekend. Samen met groothandels en winkels gaan we Demeter zichtbaarder maken. Bijvoorbeeld met promoties en proeverijen en het vertellen van het verhaal achter Demeter.

"Ik denk dat Demeter het keurmerk is voor voedsel uit het beste landbouwsysteem dat we hebben."

Onze ingang wordt 'vitaliteit': Wij voegen vitaliteit toe, beginnend bij de omgang met de bodem en eindigend bij een 'levensmiddel' in de ware zin van het woord. Recent onderzoek van het Louis Bolk Instituut en de Universiteit van Maastricht toont aan dat vrouwen die Demeter-zuivel gebruikten tijdens hun lactatieperiode significant betere moedermelk aan hun baby doorgeven. Dat is een mooi voorbeeld van vitaliteit. Als zoiets in de reguliere voedingsindustrie zou zijn ontdekt, zouden ze de consument er

plat mee adverteren. Zoveel geld hebben wij niet, maar we gaan het wel verder uitdragen via advertorials, bijvoorbeeld in een blad als Ode, dicht bij onze potentiële doelgroep. Zodat steeds meer mensen begrijpen dat gezond voedsel geen truc is, maar alleen kan voortkomen uit een gezond landbouwsysteem. En ik denk dat Demeter het keurmerk is voor voedsel uit het beste landbouwsysteem dat we hebben.

We zijn momenteel afspraken aan het maken met de groothandels van de biologische speciaalzaken, die zelf kwamen met het idee van een Demeter-week. Nu biologisch ook volop in de supermarkten verkrijgbaar is, zijn de speciaalzaken op zoek naar nieuw onderscheidend vermogen. Stichting Demeter gaat hier zoveel mogelijk in faciliteren. We gaan onze website vernieuwen en hebben een voorstel aan de groothandels gepresenteerd hoe we het verhaal veel eigentijds kunnen neerzetten. Dat is goed gevallen. Onze producten zijn gemiddeld duurder dan bio, dan moet het ook een 'premium' uitstraling hebben. Daar wordt nu in de handel ook al hard aan gewerkt. Het vraagt ook bereidheid van de keten om samen te zoeken naar bijzondere smaakvolle rassen en hier een hogere prijs voor te willen betalen. Die discussie willen we verder aanzwengelen middels een landelijk congres eind 2012.

Naast uitingen in de winkels, willen we nog meer verbinding maken tussen boer en burger. Komend jaar gaan we naar internationaal voorbeeld een experiment starten waarbij consumenten zelf gaan zaaien op de bedrijven. Boeren die daaraan mee wil-

len doen kunnen zich bij ons aanmelden. Dit geeft extra beleving en uiteindelijk betrokkenheid. Het BD-verhaal kan het best bij de boer worden ervaren. We gaan minder uitleggen en preken, maar vooral laten proeven en ervaren.

Wie staat in voor de Demeter-kwaliteit en -norm?

Dat doen vooral de bedrijven zelf. Hiervoor ontwikkelt de stichting nieuwe certificering, die we collegiale toetsing noemen. Natuurlijk blijft er controle op een aantal extra eisen boven biologisch die gecontroleerd worden door Control Union. Maar de echte Demeter-kwaliteit komt uit de vakmanschapshanden. Dit vakmanschap willen we juist stimuleren, en een dynamisch ontwik-

kelingsgericht certificeringssysteem zoals collegiale toetsing past hierin. Deelnemers zijn erg enthousiast (zie kader).

Komende jaren doen we nog meer ervaring op met deze systematiek, waarna dit onderdeel gaat worden van ons certificeringprogramma. Uiteraard doen we dit in samenwerking met andere landen, met name met ons buurland Duitsland.

Hoe werkt collegiale toetsing?

Collegiale toetsing begint met een zelfevaluatie. In het evaluatieformulier dat de boer zelf invult, beoordeelt hij of zij de eigen prestaties. Onderwerpen als bodemkwaliteit, verzorgen van kringloop, productkwaliteit, sociale kwaliteit worden allemaal doorlopen. Dit leidt tot een score die de boer

voorlegt aan zijn collega's die meekijken en uiteindelijk ook mee beoordelen. Aan het eind van zo'n bedrijfsbezoek worden de verbeterpunten en voorgenomen acties vastgelegd. Met deze voornemens gaat de boer aan de slag en na een jaar kijken zijn collega's hoe het is gegaan met het bedrijf en de goede voornemens. Het werken aan verbeteringen werkt altijd stimulerend, het houdt het bedrijf en de ondernemer in ontwikkeling. Eigenlijk staat dynamisch voor ontwikkeling: biologische landbouw in ontwikkeling. Binnen het certificeringprogramma wordt het minder vrijblijvend. Het invullen van verbeterpunten speelt dan een rol bij de eindbeoordeling door de Demeter Licentie Commissie. ■

Leen Janmaat is werkzaam bij het Louis Bolk Instituut.

Foto Frederiek Bosch

MAX VAN TILBURG

De familie Van Tilburg runt een gemengd Demeter-bedrijf in de provincie Groningen. Vader Max heeft al meerdere ronden meegedaan met de collegiale toetsing. Volgens hem geeft collegiale toetsing een goed spanningsveld. Alle onderwerpen komen bij zo'n gesprek aan bod en wat ik mooi vind is de aandacht voor de bedrijfsvisie, dit tegenover de waan van de dag. Niet alle thema's zijn makkelijk te beoordelen. Hoe vul je bijvoorbeeld eerlijke handel in op je eigen bedrijf? Dat is best wel lastig. Ik ben blij dit de nieuwe certificeringinstrument verder wordt ontwikkeld. Dat past bij BD-landbouw.